

Epitetul Figura de semnificatie

Acest trop consta in reliefaarea un or insusiri deosebite ale obiectelor, fiintelor, ideilor, fenomenelor si ale starilor sufletesti. In majoritatea lor, epitele sunt exprimate prin **adjective** (declinate, adesea, la grade de comparatie diferite), dar pot fi exprimate si prin **substantive** (de obicei precedate de prepozitii), atunci cand pot fi echivalate semantic cu adjectivele: padure de aur (aurie), jale de toamna (tomnatica), inima de piatra (impietrita) etc. Ele nu pot determina numai substantive regente, ci si **verbe**, sau chiar **adverbe**, aratand caracteristicile unor actiuni verbale, ori pe cele ale unor circumstante adverbiale: “Flori albastre tremur’ **ude** in vazduhul tamaiet...” (M. Eminescu);

“Buciuma toamna / **Agonic** – din fund / Trec pasarele / Si tainic s-ascund” (G. Bacovia).

T. Vianu, in studiul **Epitetul Eminescian**, subliniaza ca “vechile tratate de retorica ne asigurau ca epitetul este intotdeauna un adjectiv in functie de atribut”.

Din randul epitetelor fac parte nu numai adjectivele, dar si toate acele parti de cuvânt sau de fraza care determmina substantivele si verbele prin insusiri inregistrate de fantezia si de sensibilitatea cititorului, adica prin insusiri estetice: de exemplu , in versurile din balada mesterului Manole (“Si Manoli, zece, / **Care-i si intrece...**”), propozitia atributiva de aclificare este echivalenta cu un epitet moral (adica superior celorlalti). Epitele acopera o gama variata de insusiri si se clasifica astfel:

1. **Ornant** sau general (in acceptia lui T. Vianu, este cel care “apartine clasei intregi: genului si speciei din care face parte”): “Ochii tai **mari** cauta-n frunza **cea rara**” (M. Eminescu);
2. **Individual** (care exprima o insusire specifica unui anumit obiect, sau care este legata de o anumita imprejurare): “**Frumos** (epitet ornant) odor e Fulga! Si **nalta-i** e faptura!” (V. Alecsandri) – epitet individual;
3. **Cromatic** (propriu-zis si prin sugerare): “Mii de fluturi mici **albastri** (epitet propriu-zis)...” (M. Eminescu); “Curg in rauri **sclipitoare**” (M. Eminescu) – epitet prin sugerare;
4. **Personificator**: “Ele [izvoarele] trec cu **harnici** unde si suspina-n flori **molatic**” (M. Eminescu);
5. **Comparativ**: “El are glas puternic in gura rumioara/ Si mers **cu leganare** (ca o leganare) de gingasa fecioara” (V. Alecsandri);
6. **Metaforic** “Si **parul sau de aur** in creturi lungi se lasa/ Ca pe strujanul verde un **caier de matase**” (V. Alecsandri);
7. **Hiperbolic** “Si zalele-i zuruie **crunte**,/ **Gigantica** poarta o cupola pe frunte...” (G. Cosbuc);
8. **Aliterativ**: “Intr-o salbatica splendoare” (G. Cosbuc);
9. **Onomatopeic**: “Ecou-i raspunde cu vocea-i **vuinda**.” (M. Eminescu);
10. **Pleonastic**: “Peste care trece-n zgomot **o multime de norod**.” (M. Eminescu);
11. **Sinestezic** (care exprima transmutia olfactiva a impresiei vizuale): “Primavara.../ **O pictura parfumata** cu **vibrari de violete**.” (G. Bacovia); Epitetul sinestezic sugereaza senzatii vizuale, auditive, tactile, olfactive, care se imbina in cadrul poeziilor simboliste;

12. **Aspatial si atemporal**: “Plutea-ntr-acest **imens** senin.” (G. Cosbuc); “Pare ca si trunchii **vecinici** poarta suflete sub coaja.” (M. Eminescu)
13. **Oximoronic** (care creeaza un contrast puternic intre determinant si determinat, contrast inacceptabil logic, dar admisibil in plan imaginar): “Venere, **marmura calda, ochi de piatra ce scanteie**”; “Cu-mbratisari de brate reci” (M. Eminescu);
14. **Tautologic** (adjectivul si substantivul sugereaza aceeasi idee): “**tapsanul pravalatic**”; “**facii prealuminate**” (M. Eminescu);
15. **Inversat**: “**Batranul** mag inalta fruntea, /**Ce sfant** e graiul gurii sale.” (O. Goga);
Epitetele mai pot fi: **simple, duble, triple**, iar cele in lant (depasind trei detrminari consecutive) formeaza **o pletora**. Pot fi si **reluate** (cand autorul insista asupra unei insusiri aparte a unui obiect): “**Sura-i** seara cea de toamna; de pe lacuri apa **sura** / Infunda miscarea-i creata intre stof la iezatura.” (M. Eminescu).
Epitetul **evocativ** (in acceptia lui T. Vianu) este unul **moral**, caci el caracterizeaza o realitate exprimata prin contitnutul semantic al unui substantiv ori al unui verb: “blestemul **mizantropic**”, “**duioasele** dureri” (M. Eminescu).